

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้(กระบวนการเรียนการสอน)
3. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ นโยบาย ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น
4. แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา และความคืบหน้าการปฏิรูปการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
6. แนวความคิดของเดมมิง (Deming)
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา

ประเวศ วะสี (<http://www.onec.go.th>) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโดยสรุปว่า สังคมไทยใน 40 ปีที่ผ่านมาที่ได้มีการพัฒนาสมัยใหม่ได้หมักหมมปัญหาไว้มากมายจนทำให้ประเทศไทยอ่อนแอลงทุกทาง อันนี้อาจจะดูแปลก เพราะเราพัฒนาใหม่เราควรจะได้เก่งขึ้นแข็งขึ้นทุกทาง แต่ปรากฏว่าประเทศไทยอ่อนแอลงทุกทางจำเป็นต้องปฏิรูปโดยรอบด้าน มีการปฏิรูปการเมือง ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูปสื่อเพื่อสังคม ปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปเศรษฐกิจ จากเศรษฐกิจที่เอาเงินเป็นตัวตั้ง มาเป็นเศรษฐกิจที่เอาคนเป็นตัวตั้ง คือเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งถึง อีกประการหนึ่งที่สำคัญมากคือ ที่เราพัฒนาและประสบความสำเร็จล้มเหลว ขณะนี้เพราะคนที้นำการพัฒนาไม่เข้าใจคนไทย ไม่เข้าใจแผ่นดินไทย เป็นคนที่เรียนมาโดยเอาวิชามาจากต่างประเทศ แล้วมาคิดเรื่องการพัฒนาโดยใช้หลักวิชาที่ไปเรียนมา แต่มันไม่สอดคล้องที่จะพัฒนาแผ่นดินไทย ปฏิรูปการศึกษาเป็น

การปฏิรูปใหญ่อีกเรื่องหนึ่งในการปฏิรูปลังคมทั้งหมดเพื่อ

1. แก่ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องแก้ทุกข์ให้ทุกเรื่อง เพราะฉะนั้นการปฏิรูปการศึกษาเป็นการสร้างพลังของการศึกษา หรือให้การศึกษาที่มีพลังเราต้องมีจินตนาการใหม่เกี่ยวกับการศึกษา จินตนาการเก่า คนทั่วไปทุกหนทุกแห่งมองว่าการศึกษาคือการท่องหนังสือ ไปโรงเรียนครูก็ถ่ายทอดเนื้อหาให้ท่อง ถ้าเป็นอย่างนั้นมันก็ไม่มีความหมาย การศึกษาจะต้องไม่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง แต่จะเอาคนเป็นตัวตั้ง

2. สร้างพลังของแผ่นดิน ตรงนี้เราสามารถช่วยกันคิดได้ในกระบวนการเรียนรู้ คนไทยไม่ใช่คนโง่คนโง่ คนไทยดีกว่าฝรั่งเยอะ ขอให้เรามีกระบวนการเรียนรู้ที่ดีและนำความฉลาดของคนไทยขึ้นมาใช้ ไม่เช่นนั้นเราจะถูกทำให้ดูถูกตนเอง

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร (2538 : 23-27) ได้ศึกษาถึงการปฏิรูปการศึกษาทั้งในด้านโครงสร้างการศึกษา และการปฏิบัติเชิงพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้โดยคำนึงความเป็นเอกภาพ ความต่อเนื่องสอดคล้องรับกันในทุกระดับ และสอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยจึงเห็นสมควรที่จะปฏิรูปโครงสร้างการศึกษาไทย ใน 6 ประเด็นดังนี้

1. การจัดองค์การทางการศึกษา ควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานทางการศึกษาในส่วนภูมิภาค ให้มีการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน และระดับประถมศึกษา ให้มีปริมาณและคุณภาพมากขึ้น โดยให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีการประสานการใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรร่วมกัน กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ควรร่วมมือในการผลิตบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีการแบ่งเป็นหลายกรมนั้นควรมีกฎหมายรองรับอำนาจหน้าที่ และระบบการบริหารที่แตกต่างกัน เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านนโยบายในการจัดการศึกษาระดับกรม รัฐควรเป็นผู้กำกับดูแลโดยตรง เพื่อให้การบริหารองค์การด้านการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพสูง

2. การบริหารและการจัดการ รัฐควรกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณสู่ภูมิภาค เพื่อให้การบริหารบุคคล การจัดซื้อจัดจ้างจะไม่ล่าช้าและทันเวลา ควรเพิ่มการผลิตครูทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ มีการตรวจสอบประสิทธิภาพเป็นระยะ จัดสวัสดิการทุกรูปแบบเพื่อให้ครูเกิดขวัญและกำลังใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีการแยกบัญชีเงินเดือนครูออกจากบัญชีข้าราชการพลเรือน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเกิดความเป็นธรรม

3. ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในการศึกษาทางการศึกษาคควรกระจายอำนาจโดยให้อำนาจประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ส่วนกลางเพียงกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ โดยให้ความสำคัญและสนับสนุนในการจัดการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้เอกชนช่วยกำหนดทิศทางการศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน ให้ผู้รับการศึกษาทุกคนได้รับความยุติธรรมและมีโอกาสศึกษาได้ตลอดชีวิต รวมทั้งสนับสนุนการศึกษนอกระบบและการศึกษาสายอาชีพแก่บุคคลที่สนใจ

4. คุณภาพของผู้ที่ได้รับการศึกษา รัฐควรขยายการศึกษภาคบังคับเป็น 12 ปี ทั่วประเทศ โดยเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า ส่งเสริมการสอนจริยธรรม วัฒนธรรม ระเบียบวินัย จัดสรรอุปกรณ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์และตำราเรียน เพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษามีทั้งคุณภาพทางวิชาการและคุณธรรม

5. คุณภาพทางวิชาการ ควรจัดการเรียนสาขาต่างๆทุกระดับให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และจะต้องมีองค์การในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนทุกระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

6. งบประมาณการศึกษา ควรจัดงบประมาณการศึกษาไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ของรายได้แผ่นดิน และต้องแยงงบประมาณการพัฒนาการศึกษาออกจากงบประมาณภาคปกติ โดยให้อำนาจในการจัดซื้อ จัดจ้าง กับองค์การทางการศึกษาต่างๆในภูมิภาคเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว

ศูนย์ปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (<http://www.moe.go.th/main2/edu-reform/edu-reform.htm>) จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาขึ้น และกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มีการกำหนดหมวดว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาไว้ ประกอบกับคุณภาพการศึกษาของคนซึ่งถือว่าเป็นผลผลิตของระบบการศึกษายังไม่ตรงกับความคาดหวังทำให้คนไทยไม่สามารถเข้าสู่การแข่งขันในระดับโลกได้

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษา จึงได้ดำเนินการเพื่อการปฏิรูปการศึกษาโดยได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์เพื่อรองรับการดำเนินงานตามแนวทางกำหนดไว้ในพระราชกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติและเพื่อเตรียมเยาวชนของชาติให้

มีความรู้ความสามารถได้ตามมาตรฐานสูงเหมาะสมกับความต้องการของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา คือ

1. เป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ “ การเรียนการสอนมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล ภายในปี พ.ศ. 2550 ”
2. การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และ สถานการณ์ในอนาคต จะต้องเน้นการพัฒนา “ คุณภาพการศึกษา ” โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน จะเกิดขึ้นต้องเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียน การสอนที่แท้จริงของครูแต่ละคน วิธีการเรียนของผู้เรียนและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นหลัก
4. การปฏิรูปการศึกษา (โดยเฉพาะระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษา) จะครบถ้วน สมบูรณ์ ต้องปฏิรูป 3 มิติ คือ องค์ประกอบหลัก ยุทธศาสตร์ การดำเนินงานและปัจจัย สร้งเสริมการเรียนรู้
5. องค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูป ขบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน
6. การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาจะต้องเน้นยุทธศาสตร์หลัก 5 ประการคือ
 - 6.1 กระจายอำนาจให้สถานศึกษาและหน่วยปฏิบัติให้มีอิสระและความ คล่องตัวในการบริหารที่รับผิดชอบ
 - 6.2 ใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ทุกระดับ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 6.3 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ
 - 6.4 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เต็มศักยภาพ ปัจจัยสร้งเสริมการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นอย่าง สมบูรณ์ได้แก่ ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนแข็ง มีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง มีจุดเน้นของการสอน (ของครู) ที่ชัดเจน บรรยากาศสิ่งแวดล้อมเกื้อกูลต่อการเรียน ของเด็ก มีการติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ประชาชน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) มีส่วน ร่วมและมีเวลาที่ใช้ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

จากการประมวลข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการต่างๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งขึ้น พอสรุปภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการ ควรดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ใน 14 เรื่องดังนี้

1. จัดการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี (รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาปฐมวัย การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส)
2. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา (รวมถึงการจัดการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏ)
3. การส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม
4. การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต
5. การปฏิรูปการศึกษากระบวนการเรียนรู้และการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน
6. การประกันคุณภาพ
7. การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ (รวมทั้งการปรับโครงสร้าง การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา)
8. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
9. การส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น
10. การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
11. การส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน
12. การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการและด้อยโอกาส
13. การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม
14. การกีฬาอยู่ในระหว่างการศึกษาข้อมูลเพื่อจะกำหนดเป็นกรอบภารกิจหลักหรืออาจแทรกอยู่ในกลุ่มอื่น

สงบ ลักษณะ (<http://www.moe.go.th/main2/article-center.htm>) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา สรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เกิดจากความจำเป็นที่สังคมต้องการแก้ไขความอ่อนด้อยในผล การจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา โดยมีจุดประสงค์ในการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้คนไปพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงใน ด้านต่างๆ ของโลก การเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมี การปฏิรูปองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คือ

1. หลักสูตรและขอบวนการเรียนรู้
2. ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
3. ระบบสื่อสารและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
4. โครงสร้างการบริหารและการจัดการ
5. ระบบตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา
6. ระบบงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษา
7. การมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา

หลักการจัดการศึกษาที่สำคัญ คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การมีเอกภาพในนโยบายแต่หลากหลายในทางปฏิบัติ การยึดมาตรฐาน และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดมุ่งหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาคือการสร้างความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิตและการบริการทางการศึกษา รับผิดชอบต่อคุณลักษณะของผู้จบการศึกษาระดับการศึกษา ที่จะมีความสมบูรณ์และสมดุลในการเป็นมนุษย์ปัญญา มนุษย์คุณธรรม และมนุษย์ที่ปรับตัวเก่ง เรียนรู้ตลอดเวลา ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของสังคม

ความสำเร็จของการบรรลุจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา จะขึ้นกับความสำเร็จในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติในองค์ประกอบต่าง ๆ ให้สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้อย่างสมบูรณ์ หัวใจของการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาคือ "คน" คนที่เป็นครู คณาจารย์ คนที่เป็นผู้บริหารการศึกษา และคนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนด้านนโยบาย วิชาการ การจัดสรรทรัพยากร และการบริการจัดการ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครู คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ทันทีไม่ต้องรอกฎระเบียบหรือคำสั่ง การปรับเปลี่ยนที่สำคัญคือการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน และการปฏิบัติตนที่สำคัญคือการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน และการปฏิบัติตนให้เป็นมืออาชีพ (Professional) คือ การมีจิตวิญญาณรักงานรักหน้าที่ตั้งใจที่จะทำงานให้บังเกิดผลสูงสุดเต็มกำลังความสามารถ ทำงานโดยไม่ต้องรอคำสั่งหรือรอสูตรสำเร็จแนะนำวิธีการทำงานจากผู้อื่น แต่จะคิดตรวจสอบผลการทำงานของตนเอง มีนิสัยรักการเรียนรู้คิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมด้วยตนเอง ที่จะแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องในงานของตนเอง สร้างสรรค์วิธีการใหม่ๆ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและผลงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ลีปพนนท์ เกตุทัต (2538 : 31-37) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา สรุปได้ว่า โดยที่กระแสโลกาภิวัตน์ประกอบด้วยความก้าวหน้าทางสื่อสารโทรคมนาคมและ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สังคมไทยจะต้องมีการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและจัดการศึกษาโดยระดมสรรพกำลังจากทุก ส่วนของสังคมมาสนับสนุนการศึกษาและการเรียนรู้ของคนโดยมุ่ง 4 ยุทธศาสตร์ดังนี้

1. เร่งขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ ให้ปวงชนทุกคนเข้าถึงและมีโอกาสพัฒนาเต็มศักยภาพ มุ่งสร้างรากฐานคุณภาพของประชากรตลอดชีวิตตั้งแต่ การปฏิสนธิ

2. เพิ่มขีดความสามารถของสังคมไทยในการแข่งขัน และร่วมมือกับเพื่อนบ้าน ภูมิภาค และมิตรประเทศ มุ่งความมั่นคงและก้าวหน้าของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลก บนพื้นฐานของความเป็นไทย

3. เสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของครอบครัว ความเข้มแข็งของชุมชน สถาบัน ศาสนา สถาบันสังคม มุ่งเกื้อหนุนการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ สร้างสรรปัญญาและความ เป็นปึกแผ่นของสังคม

4. ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา มุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพให้ทั่วถึงประชาชน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของนักวิชาการและนักการศึกษา มีความเห็น สอดคล้องกันว่าควรมีการปฏิรูปการศึกษาของไทย เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพประชากร ของประเทศให้สูงขึ้น ความเห็นที่สอดคล้องกัน 4 ประเด็นคือ

1. ต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ด้วยมุ่งหวังให้ประชากรของประเทศเป็นคน "เก่ง และเป็นคนดี" รวมทั้งพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วน ร่วมในการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. ความเสมอภาคด้านโอกาสทางการศึกษา ในปัจจุบันอัตราการกระจายโอกาส ทางการศึกษาของคนไทยกระจุกอยู่ในกลุ่มประชากรเพียงบางกลุ่มและอยู่ในระดับต่ำมาก ซึ่ง รัฐควรขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 12 ปี ทั่วประเทศ โดยให้มีการประเมินผลการเรียนการ สอนทุกระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อคุณภาพทางวิชาการ จะได้เท่าเทียมกัน

3. ต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ ศาสนา และ วัฒนธรรม การที่จะพัฒนาในเรื่องความสามารถของเยาวชนไทย ทั้งด้านการศึกษาและด้าน อื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาความคิดของเยาวชนไทยในการอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้อง มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ ศาสนา และ วัฒนธรรม เพื่อให้เยาวชนไทยเป็นทรัพยากรที่มีค่าและสามารถทำประโยชน์ต่อสังคมได้

ดังนั้นเยาวชนไทยควรได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แตกต่างกันอันเป็นกาลเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นด้วย จึงสามารถที่จะเป็นพลังพัฒนาสังคมได้

4. พัฒนาระบบการบริหารการจัดการ คือการกระจายอำนาจในการบริหาร การจัดการศึกษาเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้งานด้านนโยบายระบบการจัดสรรงบประมาณการบริหารงานของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและบุคลากร มีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพและเอกภาพ

แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ (กระบวนการเรียนการสอน)

ศูนย์ปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (<http://www.moe.go.th/main2/edu-reform/edu-reform.htm>) ได้เริ่มดำเนินการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา โดยกำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทางการศึกษาและเพื่อแก้ไขปัญหามีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไปรวมทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น มีศักยภาพ ในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพัฒนาประเทศชาติ อยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข โดยกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้านคือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา เร่งรัดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพทัดเทียมกันและให้กระจายการจัดบริการครอบคลุมพื้นที่โดย

1.1 จัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) ของโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภททั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังโดยดำเนินการแผนภาพรวมเป็นรายจังหวัดรวมทั้งการเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดเพื่อมุ่งลดความซ้ำซ้อนและมุ่งการกระจายการจัดบริการให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

1.2 กำหนดขนาดโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้ได้ขนาดโรงเรียนที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ

เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้ให้มีการรวมโรงเรียนขนาดเล็กตามควรแก่กรณี โดยให้อยู่ในดุลพินิจของจังหวัดและท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นอีกทั้งให้คำนึงถึงการจูงใจให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมในการให้บริการทางการศึกษามากกว่าและอาจให้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนเดิมเป็นศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน สถานที่จัดกิจกรรมพัฒนาฝีมือแรงงานในพื้นที่ รวมทั้งใช้กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยท้องถิ่นร่วมดำเนินการ

1.3 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ในด้านบรรยากาศของการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนและด้านบุคลากรที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สำหรับใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท และมุ่งเน้นสนับสนุนสถานศึกษาที่ดีเยี่ยมเป็นอันดับแรก

1.4 ให้โรงเรียนแต่ละแห่งที่มีอยู่เดิมและที่จะสร้างขึ้นใหม่มีผังแม่บทอย่างเต็มรูปอีกทั้งการออกแบบและการจัดสร้างอาคารเรียนรวมทั้งการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต้องให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ และมุ่งรักษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

1.5 กระจายอำนาจการกำหนดนโยบายและการบริหารโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทให้กับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

1.6 ให้มีองค์การติดตามและประเมินผลทำหน้าที่กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนประเมินมาตรฐานโรงเรียนและสถานศึกษา ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และประสิทธิภาพการศึกษา รวมทั้งให้มีการสรุปผลเป็นระยะทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษานั้น ๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้การรายงานผลต้องนำเสนอคุณภาพของผลงาน คุณภาพของผลผลิต ความคุ้มค่าและแนวทางการพัฒนาในอนาคต

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา เร่งปฏิรูประบบการผลิต การสรรหา และการพัฒนาครู ทั้งที่ทำการสอนในสถานศึกษาเอกชนอย่างครบวงจรรวมทั้งผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดย

2.1 สร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อครู ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาให้มุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง

2.2 ในการประเมินความก้าวหน้าของครู ให้มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงานโดยเฉพาะคุณภาพการเรียนของผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป

2.3 ให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งถึงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยในทุก 2 ปี ต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งการอบรมของกระทรวงศึกษาธิการ และหรือกรมต้นสังกัด และการอบรมของสถาบันอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีวุฒิบัตรรับรอง ตลอดจนการอบรมทางไกล การเข้าประชุมสัมมนาและการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่างๆ ให้ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานของครูด้วย

2.4 ให้ครูเลือกแผนการสอนหรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างและพัฒนาความรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

2.5 ให้ครูที่สังกัดส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ สามารถทำการสอนในสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดได้มากกว่า 1 แห่ง โดยได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้บังคับบัญชาและให้ได้ค่าตอบแทนพิเศษ และให้นำรวมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานครูในการบรรจุครูใหม่ให้นำประสบการณ์ของครูมาพิจารณาประกอบการกำหนดเงินเดือนด้วย

2.6 กำหนดคุณสมบัติและเปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนและส่วนราชการต่าง ๆ รวมทั้งผู้เกษียณอายุราชการมาสอนในสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม

2.7 แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู โดยการบรรจุแต่งตั้งครูให้ครบทุกตำแหน่งตามแผนอัตรากำลังของแต่ละสถานศึกษา การเกลี้ยอัตรากำลังครูและการลดตำแหน่งจำนวนครูช่วยราชการให้คงเหลือน้อยที่สุด สำหรับครูผู้สอนวิชาที่ขาดแคลนให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ อีกทั้งสนับสนุนให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมในการเปิดสอนสาขาวิชาที่ขาดแคลน จัดสอนได้ในระดับปริญญาตรี

2.8 ปรับรื้อระบบการกำหนดตำแหน่งครู ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจำแนกความก้าวหน้าในสายงาน (Career Ladder) ระหว่างครูกับผู้บริหารการศึกษาให้มีสายวิชาชีพ (Career Pattern) ที่ชัดเจนแต่มีความยืดหยุ่นและสามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันได้โดยเฉพาะครูสามารถก้าวหน้าได้ตามสายงานสอนในตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ด้วยผลงานของตนเองทั้งนี้กำหนดให้มีคู่มือปฏิบัติงานของครู และมีคู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2.9 กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู โดยให้ครูสภา คณะกรรมการข้าราชการครู และสถาบันผู้ผลิตครูดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องและให้มีมาตรฐานพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดให้มีใบประกอบวิชาชีพครู

2.10 ปฏิรูประบบสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลของครูทุกประเภททุกสังกัด เพื่อยกระดับวิชาชีพครู ส่งเสริมขวัญกำลังใจและความมั่นคงในวิชาชีพให้กับครูรวมทั้ง ปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือนและสวัสดิการอื่น ๆ ของครูโดยมุ่งส่งเสริมสนับสนุนแก่ครูที่สอน ในถิ่นทุรกันดาร ครูที่สอนหลายชั้นเป็นพิเศษ

2.11 พัฒนาระบบกลไกในการเลือกสรรบุคคลเข้าเรียนในสถาบันผลิตครูรวมทั้ง พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในการผลิตครู ทั้งครูที่สอนหลายวิชาและครู เฉพาะวิชาที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมี คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งให้มีการปรับปรุงวิธีการสอบคัดเลือกและการบรรจุครูประจำการ โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กระทรวงศึกษากำหนด ทั้งนี้ ไม่ควรบรรจุครูที่มาจากสถานศึกษาเอกชนระหว่างปีการศึกษา

มีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University
2.12 เร่งรัดการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา โดยการเพิ่มพูนแนวความคิดความรู้ ตลอดจนทักษะการบริหารและการจัดการ เพื่อให้สามารถพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษาทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.13 ให้ศึกษานิเทศก์ทุกสังกัดผนึกกำลังร่วมกันทำงาน โดยการนิเทศติดตาม งานวิชาการในสถานศึกษาทุกสังกัด

3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เร่งปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อยกระดับการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทโดย

3.1 จัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

3.2 จัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อมจัดทำหลักสูตรทุกระดับทุกประเภท ภายในหลักการสำคัญดังนี้

3.2.1 สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เรียนอย่างมีความสุข

3.2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบและเน้นการ ปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ การสร้างความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต

3.2.3 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

3.2.4 ให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัว จากชุมชน มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3.2.5 กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุน ให้โรงเรียนและสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนาและเพิ่มมาตรฐานขั้นพื้นฐานดังกล่าว ตามความต้องการและความเหมาะสมให้องค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานขั้น พื้นฐานของการจัดการศึกษาวิชาชีพ

3.2.6 ให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การกำหนด แบบเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

3.3 เร่งปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูในสถาบันผลิตครู ให้มีเนื้อหาวิชาชีพครูมาก ขึ้น เพื่อมุ่งเน้นคุณภาพผู้ที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครู

3.4 จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยเน้นเป็นพิเศษในด้านพื้นฐาน ทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่ สูงขึ้น

3.5 ปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1

3.6 เร่งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมี คุณภาพ โดยพัฒนารูปแบบ เทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และการพัฒนาห้องสมุดในสถาน ศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบ โรงเรียน ให้สามารถให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

3.7 ปรับปรุงขบวนการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนให้มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่าง เรียน

3.8 เร่งรัดการจัดการเรียนการสอนประชาธิปไตยให้บังเกิดผล โดยพัฒนาหลักสูตร ประชาธิปไตยแบบยั่งยืน และส่งเสริมให้ผู้ที่อยู่ในอาชีพครูปฏิบัติตนในวิถีประชาธิปไตย เพื่อ เป็นแบบอย่างและเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา มุ่งกระจายอำนาจเพื่อเอื้อให้สถานศึกษามี อำนาจในการตัดสินใจด้านการบริหาร การจัดบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับ สภาพและวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในท้องถิ่นมากที่สุด พัฒนาการรองรับการกระจาย อำนาจในระดับจังหวัดให้เข้มแข็งพร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ชุมชน เอกชน โดย

4.1 กำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดบริการทางการศึกษา และองค์
ประสานงานระดับจังหวัดสำหรับการบริหารการศึกษาในท้องถิ่นและในการจัดบริการทางการ
ศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท เพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านภารกิจ พื้นที่บริการงบประมาณ
และบุคลากร ตลอดจนจัดแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบการจัดบริการทั้งสถานศึกษาของรัฐ
บาลและเอกชนทุกสังกัด รวมทั้งวางระบบเครือข่ายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้อยู่
ภายใต้นโยบายการบริหาร มาตรฐานและการประเมินผลที่เป็นเอกภาพในแต่ละระดับและแต่ละ
ประเภท โดยกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักไว้ดังนี้

4.1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา ขยายการจัดการศึกษาแก่เด็กอายุตั้งแต่
2 ขวบขึ้นไป และมุ่งเตรียมความพร้อมให้เด็กอายุอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถม
ศึกษาพร้อมทั้งให้บริการความรู้และทักษะ การอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก
ตลอดจนสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในท้องถิ่น การจัด
การศึกษาระดับนี้อาจแบ่งเป็น 2 ช่วงได้แก่

1) ช่วงอายุ 2-3 ขวบ มุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านโดยเน้นการพัฒนาอารมณ์และ
สังคม ให้โรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรวมทั้ง
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ อาทิ กรมศาสนา สำนักงานสภา
สถาบันราชภัฏ กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย
กรมตำรวจ กรมประชาสัมพันธ์ เทศบาลกรุงเทพมหานคร องค์การพัฒนาเอกชน และ
หน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

2) ช่วงอายุ 4-5 ขวบ มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าเรียน
ระดับประถมศึกษา ให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเป็น
หน่วยงานหลัก และโรงเรียนเอกชน ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน รวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ อาทิ กรมศาสนา
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา กรมการพัฒนาชุมชน
กรมอนามัย กรมตำรวจ กรมประชาสัมพันธ์ เทศบาลกรุงเทพมหานคร องค์การพัฒนา
เอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

4.1.2 ระดับประถมศึกษา ให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการ
ประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก โดยมีโรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสถานศึกษาของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ อาทิ กรมสามัญ

ศึกษา กรมศาสนา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมศิลปากร กรมพลศึกษา กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน กรมตำรวจ กรมประชาสงเคราะห์ เทศบาลกรุงเทพมหานคร องค์การพัฒนา
เอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

4.1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ
ศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก โดยมีโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถม
ศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานเสริม รวมทั้งให้โรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสถานศึกษาของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ อาทิ กรมศาสนา
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมศิลปากร กรมพลศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กรมตำรวจ กรมประชาสงเคราะห์ เทศบาลกรุงเทพมหานคร องค์การพัฒนาเอกชน และ
หน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการประถม
ศึกษาแห่งชาติที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรม
สามัญศึกษาที่มีพื้นที่บริการซ้ำซ้อนกัน ให้คณะกรรมการระดับจังหวัดพิจารณาแก้ไขเป็นราย
กรณี หากในพื้นที่ใดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาไม่สามารถจัดบริการได้อย่าง
ทั่วถึง ให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติพิจารณา
เพิ่มจำนวนห้องเรียนหรือตั้งโรงเรียนเพิ่มได้ตามความจำเป็น

4.1.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ
ศึกษาเป็นหน่วยงานหลักสายสามัญศึกษา และให้สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาเป็น
หน่วยงานหลักสายวิชาชีพ โดยมีสถานศึกษาเอกชนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาเอกชนและหน่วยงานสถานศึกษาต่าง ๆ อาทิ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
กรมศาสนา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมศิลปากร กรมพลศึกษา กรมการศึกษานอก
โรงเรียน องค์การพัฒนาเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

4.1.5 ระดับอุดมศึกษา ให้สถานศึกษาสังกัดกรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา
กรมศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา และโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชนร่วมดำเนินการ ทั้งนี้ให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการจัดการศึกษาให้ครบถ้วน
ตามบทบาทหน้าที่และภารกิจที่รับผิดชอบของแต่ละสังกัด โดยมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่
ประสานแผนการผลิตนักศึกษาทั้งในด้านพื้นที่ การจัดสาขาวิชา และความร่วมมือทางวิชาการ
รวมทั้งการประสานแผนการผลิตร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย

4.2 พัฒนาการองค์กรในทุกระดับ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการปรับหรือโครงสร้างระบบบริหารงาน เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา โดยให้องค์คณะบุคคลระดับจังหวัดสามารถกำหนดนโยบายการศึกษาสนับสนุนความก้าวหน้าของบุคลากรและจัดสรรงบประมาณ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.3 ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวชุมชนและเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาโดยการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวให้เข้มแข็งด้วยมิติทางวัฒนธรรม ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้านการศึกษาในแต่ละระดับ สนับสนุนเอกชนที่ลงทุนด้านการศึกษาให้กู้เงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ เร่งรัดการจัดตั้งสถานศึกษาและสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพสาขาที่ขาดแคลนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมนอกกรุงเทพมหานคร และปริมาณตามมาตรฐานสนับสนุนภาคเอกชนลงทุนพัฒนาการศึกษา ตลอดจนผ่อนคลายกฎระเบียบที่ควบคุมสถานศึกษา และกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมอื่น ๆ สำหรับการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและเอกชน

4.4 พัฒนาการบริหารบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ ให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติองค์การบริหารบุคคลเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างความมั่นคง

4.5 พัฒนาระบบการตรวจติดตาม และประเมินผลให้เข้มแข็ง และประสานสอดคล้องทุกระดับ

4.6 ดำเนินการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายแก่ผู้กำลังศึกษาอยู่ในทุกระดับทุกประเภท ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อมุ่งแก้ไขความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนที่มาจากครอบครัวรายได้น้อย ทั้งในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน อาทิ เงินบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมต่างๆ การดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา การจัดบัตริอุดหนุนค่าเล่าเรียน การจัดหาทุนการศึกษาจากแหล่งทุนภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน

4.7 เพิ่มค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้ได้ระหว่าง ร้อยละ 6.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) เพื่อให้ได้มาตรฐานระดับสากล และมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2550 โดยกำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

4.7.1 เพิ่มงบประมาณทางการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม

4.7.2 นำมาตรการด้านภาษีทางการศึกษามาใช้

4.7.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินการจัดบริการทางศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของสัดส่วนการจัดบริการในภาพรวมทั้งประเทศ

4.7.4 ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมเข้าร่วมลงทุนดำเนินการโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการด้วยระบบการบริหารที่ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาครัฐกับเอกชน เพื่อเป็นการแบ่งภาระด้านงบประมาณของรัฐในการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายรวมทั้งให้บังเกิดคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

4.7.5 ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการจัดบริการทางการศึกษามากขึ้น ด้วยการผ่อนคลายนโยบายที่ควบคุมสถานศึกษา และมาตรฐานสูงใจที่เหมาะสมอื่น ๆ

4.7.6 ให้นำข้อมูลค่าใช้จ่ายในการจัดบริการทางการศึกษาของโรงเรียน ทั้งที่สังกัดและอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับ ทุกประเภทมาพิจารณาปรับปรุงการเก็บเงินค่าบำรุงรักษา ค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ให้เพิ่มขึ้นจากอัตราปัจจุบัน

จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเป้าหมายสูงสุดเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา และสร้างผลผลิตนักเรียนให้ได้มาตรฐานทุกระดับ เป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล (นาย ชวน หลีกภัย) ที่แถลงต่อสภาเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2539 ที่กล่าวว่า รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาคนในฐานะเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาทั้งปวง โดยขยายการศึกษาภาคบังคับพื้นฐานพร้อมด้วยสวัสดิการอื่น ๆ ที่จำเป็นให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยการให้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อขยายการศึกษาให้เข้าถึงชนบทที่ห่างไกลได้อย่างทั่วถึง และปรับปรุงสวัสดิการให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรการศึกษาทุกระดับ (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2539 : 20)

ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษา จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน 4 ด้านคือ สงบ ลักษณะ (<http://www.moe.go.th/main2/article-center.htm>)

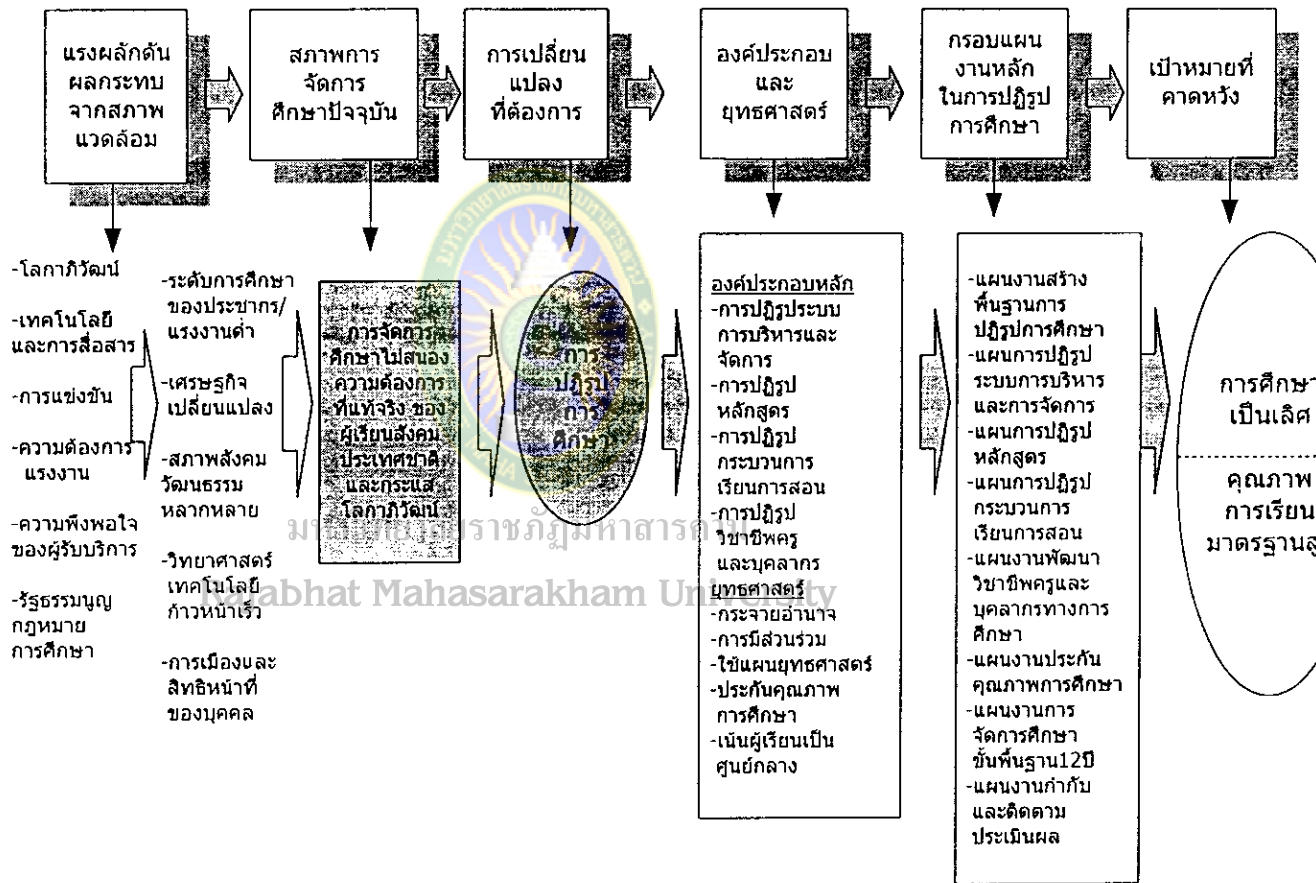
1. ปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับให้มีมาตรฐาน คุณภาพเท่าเทียมกัน และกระจายการบริหารครอบคลุมทุกพื้นที่โดยกำหนดให้มีการจัดทำแผนที่ตั้งโรงเรียน และสถานศึกษา กำหนดขนาดเกณฑ์มาตรฐาน มีผังแม่บทอย่างเต็มรูปแบบ กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีองค์กรติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีจิตสำนึกมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังใจและมีความมั่นคงในอาชีพ โดยการปรับหรือระบบการกำหนดตำแหน่ง การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาระบบการเลือกสรรบุคคล ปรับปรุงระบบสวัสดิการ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู พัฒนานักบริหารการศึกษาและปรับปรุงงานนิเทศติดตามงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

3. ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภท โดยปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สามารถเตรียมความพร้อม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครู ปรับปรุงการวัดผล และให้มีการกระจายอำนาจทางวิชาการ

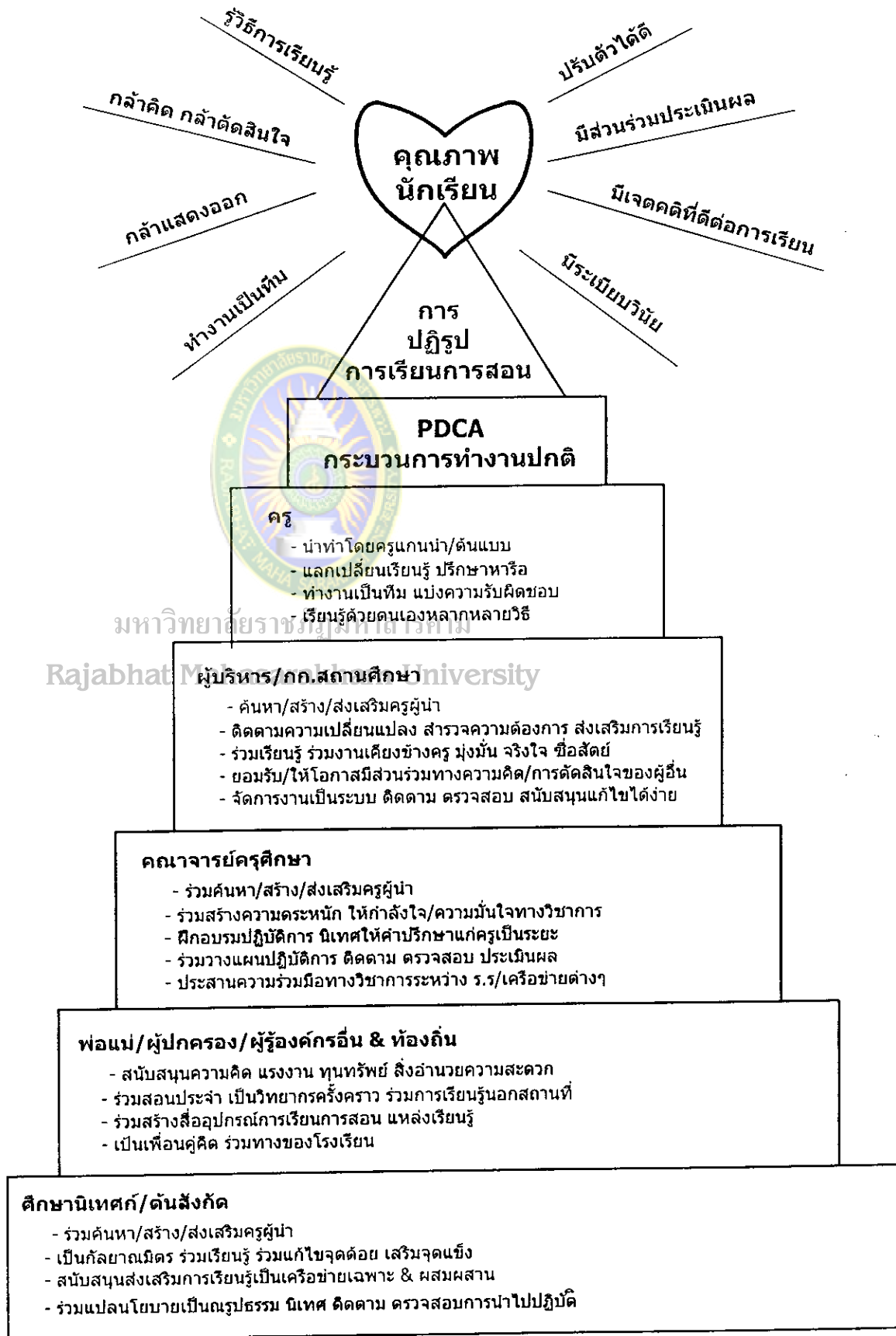
4. ปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โดยมุ่งกระจายอำนาจพัฒนาองค์กร เพื่อรองรับการกระจายอำนาจระดับจังหวัด ให้ครอบครัว ชุมชน และเอกชนมีส่วนร่วมในการนำเทคโนโลยีใช้ปรับปรุงระบบการตรวจติดตามประเมินผล เพิ่มงบประมาณทางการศึกษาให้เอกชนร่วมลงทุน **วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**

Rajabhat Mahasarakham University

แผนภูมิที่ 1. แสดงกรอบแนวคิด องค์ประกอบ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (<http://www.moe.go.th/main2/edu-reform/edu-reform.htm>)

**ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ ของสถาบันเทคโนโลยี
ราชมนคล วิทยาเขตขอนแก่น สถาบันเทคโนโลยีราชมนคล (<http://www.rit.ac.th>)**

ปรัชญาการศึกษา (Philosophy of Education) เรามุ่งมั่นจัดการศึกษาวิชาชีพและ
เทคโนโลยีที่มีคุณภาพ ตอบสนองความพอใจของผู้รับบริการ ด้วยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์ ราชมนคล (Vision) สถาบันเทคโนโลยีราชมนคลจะเป็นผู้นำในการจัดการ
ศึกษาและพัฒนากำลังคน นักปฏิบัติการให้มีความชำนาญด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี
มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลภายใต้การบริหารจัดการที่เป็นอิสระ รวมทั้งพัฒนางาน
สู่ความเป็นเลิศและสร้างคุณค่าให้สังคม

พันธกิจ (Mission)

1. ผลิตนักศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ
คุณธรรม ตามความต้องการของตลาดแรงงานและมีความเป็นสากล
2. สร้างผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์คิดค้น นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ตอบสนอง
ความต้องการของอุตสาหกรรม ให้นำมาพัฒนาเป็นข้อมูลหรือข้อมูลชี้นำทิศทางการปฏิบัติงาน
อย่างมีคุณค่า
3. เป็นศูนย์บริการความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยสู่ธุรกิจ
ชุมชน สังคม ทั้งในและต่างประเทศ
4. พัฒนาคณาจารย์ของสถาบันฯ ทุกระดับให้มีความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพตาม
มาตรฐานสากล รวมทั้งเพิ่มพูนศักยภาพของหัวหน้าหน่วยงานให้เป็นนักบริหารมืออาชีพ
5. พัฒนาสมรรถนะองค์กรและระบบการบริหารงานของสถาบันฯ ให้มีคุณภาพ
6. ทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย (Goal)

1. ผลิตนักศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา : ปริญญา ในสัดส่วน 50 : 50 โดยมีสัดส่วน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : สังคมศาสตร์ 70 : 30
2. ผลิตงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมนำไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่แต่ละสาขา
ไม่น้อยกว่า 5 เรื่องต่อปี
3. ให้บริการความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องในทุก
สาขาให้เป็นที่พอใจของทุกกลุ่มเป้าหมาย

4. พัฒนาศักยภาพบุคคลของสถาบันฯ ให้มีศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้มีความรู้ความชำนาญในงานวิจัยที่รับผิดชอบไม่น้อยกว่า ปีละ 5% ทุกระดับ ทุกฝ่าย และทุกสาขา
5. พัฒนาสถาบันฯ ให้เข้าสู่รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นปีละไม่น้อยกว่า 5 %

กลยุทธ์ (Strategy)

1. นำระบบการประกันคุณภาพมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้สถาบันฯ เป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ
2. ปรับปรุงและพัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมให้เข้มแข็ง
3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านบริการทางวิชาการ วิชาชีพ และพัฒนาเทคโนโลยี
4. พัฒนาระบบงานบริหารบุคคล พัฒนาคณาจารย์ และสร้างวัฒนธรรมองค์กร
5. สร้างภาวะผู้นำในกรเปลี่ยนแปลง
6. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในสถาบันฯ ทั้งระบบ
7. เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองในเชิงประกอบการ
8. สร้างภาพลักษณ์ของสถาบันฯ ให้มีความโดดเด่นด้านวิชาชีพ และเทคโนโลยี
9. สร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบงานทางด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทุกระดับ

นโยบาย (Policy)

1. ส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ ศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง เพื่อเป็นผู้นำด้านวิชาการ งานวิจัยและงานบริการทางวิชาชีพ
2. ส่งเสริมให้ทุกคนร่วมมือกันจัดหาและใช้ทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับงาน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. สนับสนุนให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน และการตัดสินใจทางการบริหาร
4. ส่งเสริมให้ผู้บริหารทุกระดับและทุกหน่วยงานพัฒนาระบบงานของหน่วยงาน สนับสนุนให้เป็นไปตามกรอบการปฏิบัติงาน จัดให้เป็นหน่วยงานที่ให้บริการรวดเร็วทันเวลา มีคุณภาพเพื่อให้งานของสถาบันฯ มีประสิทธิภาพ

5. สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่าย ดำเนินการอย่างจริงจังในการสร้างผลผลิตของสถาบันฯ ให้มีคุณภาพ และมีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นของตลาดแรงงาน
6. สนับสนุนให้ความร่วมมือกับสังคม ชุมชน ท้องถิ่นในด้านการพัฒนางานอาชีพ โดยใช้ขบวนการทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย
7. ส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีความรักสถาบันฯ เสียสละ สามัคคี และมีวินัยในการทำงาน
8. สนับสนุนให้มีการสื่อสารอย่างเปิดเผย ให้เกียรติ เคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
9. ผู้บริหารทุกระดับต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ การสร้างทีมงาน และการสนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณภาพสถาบันฯ
10. ส่งเสริมให้นักศึกษา บุคลากรทุกระดับ ร่วมใจกันทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม คงไว้ซึ่งความเป็นไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรู้จักสิทธิหน้าที่ในฐานะเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย

แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาและความคืบหน้าการปฏิรูปการศึกษา ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีรูปแบบของการบริหารงานเทียบเท่ากรมฯหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ เพียงแต่ว่ามีอธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุดซึ่งเทียบเท่ากับอธิบดีกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ หน้าที่หลักของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลคือ ทำหน้าที่เช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ของประเทศคือ การผลิตนักศึกษาด้านวิชาชีพ ทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ทำการวิจัยและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศาสนา ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล นับว่าเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพราะในปัจจุบันมีหน่วยงานด้านการจัดการศึกษาคือ คณะ 14 คณะวิชา วิทยาเขต 35 วิทยาเขต โดยตั้งอยู่ส่วนกลาง 12 วิทยาเขต และส่วนภูมิภาค 23 วิทยาเขตและหน่วยงานสนับสนุนคือ สถาบัน / สำนัก / ศูนย์ / สถานี อีก 28 หน่วยงาน จำนวนบุคลากรทั้งสิ้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9,851 คน ในจำนวนนี้เป็นข้าราชการครู 5,099 คน

นักศึกษาทุกระดับ 93,580 คน ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี (ปวส.) 46,038 คน หลักสูตรที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพเทคโนโลยี จำนวน 225 หลักสูตร ดังนั้นจะเห็นว่ากรอบการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ครอบคลุมด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพเทคโนโลยีทุกสาขา เช่น ช่างอุตสาหกรรมและวิศวกรรม บริหารธุรกิจ เกษตรกรรม คหกรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งนาฏศิลป์และดุริยางค์ด้วย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีเป้าหมายผู้นำด้านการศึกษา ผลิตและยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรที่เป็นกำลังแรงงานของประเทศมีความชำนาญด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มุ่งสู่ความเป็นเลิศ และสร้างคุณค่าที่ดีแก่สังคม ราชมงคลจะจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ ปฏิบัติจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริงรวมทั้งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีคุณธรรมควบคู่กันไปด้วย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (<http://www.rit.ac.th>)

1. แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา/ผลการดำเนินงาน

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีความตั้งใจในการสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ของกระทรวงศึกษาธิการตลอดมาโดยได้ดำเนินการดังนี้ ศูนย์ปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (<http://www.moe.go.th/main2/edu-reform/edu-reform.htm>)

1.1 การปฏิรูปด้านระบบการบริหารและการจัดการ สถาบันฯ ได้ดำเนินการหลาย ประการด้วยกัน เช่น การจัดทำวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานทั้งใน ปัจจุบันและอนาคตและได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ทำให้เกิดการปรับปรุงการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เช่น การสร้างจิตสำนึกและวัฒนธรรมที่ดีในการ ปฏิบัติงานด้วยวิธีการจัดฝึกอบรม ประชุมสัมมนาอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาสถาบันให้เข้าสู่ ระบบการประกันคุณภาพโดยการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร เช่นการจัดกิจกรรม 5 ส เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญนำไปสู่ TQM การปรับปรุงแก้ไขระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการ บริหารงานสถาบัน อธิการบดีได้กระจายอำนาจให้แก่ผู้บริหารระดับรองลงไปดำเนินการ แทนในด้านต่าง ๆ เช่น การเบิกจ่ายเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

1.2 การปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตร สถาบันฯ ได้จัดการเรียนการสอน หลากหลายสาขาวิชาชีพ และเปิดสอนในหลักสูตรที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และ สนองความต้องการแต่ละท้องถิ่นมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรต่าง ๆ โดยเน้นให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยและได้มาตรฐานสากล เช่น จัดให้มีการ

สัมมนาเพื่อพิจารณาปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้สอนในหลักสูตร ปวส. เป็นประจำ กำหนดเกณฑ์การวัดผลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกวิทยาเขต

1.3 การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน สถาบันฯ ได้ดำเนินการหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยพยายามเน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นระบบ Internet ปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนด้วย Computer Aided Instruction หรือ Multimedia Development ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access Center) ในทุกสถานศึกษา ดำเนินการศึกษาทางไกลด้วยระบบดาวเทียม พัฒนาระบบห้องสมุดให้มีความทันสมัย จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในทุกสถานศึกษา สนับสนุนให้ครู อาจารย์ จัดทำวิจัยสิ่งประดิษฐ์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ได้นำระบบ ISO 9000 มาใช้เป็นมาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันฯ การปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับหมวด 1 มาตรา 6, หมวด 3 มาตรา 15-16 และหมวด 4 มาตรา 21,22,24,26,28,30 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ดำเนินการดังนี้

- Rajabhat Mahasarakham University
- 1.3.1 พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.3.2 พัฒนาการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีหลากหลาย
 - 1.3.3 ใช้วิธีหลากหลายในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ
 - 1.3.4 กำหนดหลักเกณฑ์ในการเทียบระดับ การศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน
 - 1.3.5 จัดหลักสูตรให้เป็นแบบบูรณาการ ยืดหยุ่น หลากหลาย ปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงได้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
 - 1.3.6 จัดหลักสูตรที่มีความเป็นสากลเพื่อรองรับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
 - 1.3.7 พัฒนาการศึกษากาทางไกลโดยใช้เทคโนโลยีสนเทศ ทั้งเพื่อปริญญา และไม่ประสงค์ปริญญา
 - 1.3.8 สร้างความเชี่ยวชาญและเอกลักษณ์ของสถาบันศึกษาให้เหมาะสมกับภูมิปัญญา
 - 1.3.9 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา
 - 1.3.10 สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างเสริมสมรรถภาพการเรียนรู้ของคนพิการผู้ด้อยโอกาสและผู้มีปัญญาเป็นเลิศ

1.4 ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา สถาบันฯ มีนโยบายส่งเสริมบุคลากรทุกระดับให้มีโอกาสได้พัฒนาความรู้ หาประสบการณ์และเพิ่มทักษะในวิชาการที่ทันสมัย เพื่อความก้าวหน้า ความมั่นคงในชีวิตและการยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งเร่งรัดการแก้ปัญหาหนี้สินของครู ตลอดจนการยกย่องเชิดชูเกียรติครู โดยดำเนินรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรมปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ให้เข้าใจกฎระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เข้าใจวิธีการสอน และอื่น ๆ ส่งเสริมให้ครู-อาจารย์ลาศึกษาต่อ ผูกอบรมดูงานการปรับโอนตำแหน่งตามความเหมาะสม จัดทำกรอบอัตรากำลังข้าราชการพลเรือนรอบ 3 ส่งเสริมการทำผลงานเพื่อเข้าตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ การสรรหาครูปฏิบัติงานที่มีผลงานดีเด่น เพื่อรับรางวัลครูสภา และรับเครื่องหมายประกาศเกียรติคุณของสถาบันฯ เป็นต้น

2. แนวทางการดำเนินงานต่อไป

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอันดับหนึ่ง เพราะถือว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในบริบทของการพัฒนาสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย คือการทำให้ทรัพยากรมนุษย์ในประเทศนั้น ๆ มีคุณภาพ การทำให้คนมีคุณภาพนั้นอาจกล่าวได้ว่ามีความเกี่ยวเนื่องด้านทักษะ ด้านสุขภาพ และด้านทัศนคติ ซึ่งมีมิติทั้งสามประการนี้ควรดำเนินการควบคู่กันไป ด้วยความตระหนักดังกล่าว สถาบันฯ จึงได้วางแนวทางการดำเนินงานต่อไปนี้

2.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยระบบมาตรฐานคุณภาพ ISO 9000 ให้ครบทุกหน่วยงานในปี พ.ศ 2544

2.2 ให้ความสำคัญทุ่มเทพัฒนาความรู้เชิงวิชาการ วิชาชีพ เทคโนโลยี และงบประมาณ สำหรับงานวิจัยสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม

2.3 พัฒนาคุณภาพของบุคลากรทุกระดับ ให้มีความรู้เชิงวิชาการ วิชาชีพ เทคโนโลยี มีคุณธรรม มีความรู้เชิงบริหาร ทักษะด้านการจัดการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความกล้าที่จะใช้วิสัยทัศน์ใหม่ ๆ

2.4 พัฒนาระบบงาน สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้แข็งแกร่ง นำราชมงคลสู่องค์กรคุณภาพที่เน้นว่าเป็น Total Quality Management (TQM) ไม่เกินปี พ.ศ 2550

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

อ้าง บัณฑิต (2543 : 17-22) ได้อธิบายรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนเป็นผู้มีความสำคัญที่สุด และผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ทำให้มีการตื่นตัวที่จะปฏิรูปการเรียนการสอนโดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเพื่อการนี้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ตั้งคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ขึ้น ทำให้มีหน้าที่วางแผนและกำกับดูแลให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งได้จัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ขึ้นในสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้

สถาบันแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ให้ความหมายของคำว่า "ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" ไว้ 2 ด้าน คือ

1. ด้านผู้เรียน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถค้นพบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมส่วนรวมได้

2. ด้านผู้สอนหรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ใด ๆ ที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและการเคารพศักดิ์ศรีสิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนจัดกิจกรรมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ อนึ่ง ในด้านกระบวนการเรียนรู้นั้นจะต้องเปลี่ยนจากการที่เน้นการลอกเลียนแบบ การท่องจำ การบอกความรู้ มาเป็นการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำและการสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข คิดเป็น ทำเป็น มีการพัฒนาในทุกด้าน เป็นการเรียนรู้ที่ครูต้องลดเวลาอธิบาย เพื่อขยายเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักการของกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองแนวความคิดที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อาศัยหลักการดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เนื้อหาและสิ่งต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตร
2. ผู้เรียนต้องทราบล่วงหน้าว่าจะต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้

3. จะมีการตีกรอบไว้ล่วงหน้าว่า ในการที่จะเรียนรู้สิ่งหนึ่ง สิ่งใดนั้นผู้เรียนจะต้องทำอะไร ไม่ใช่เน้นผู้สอนว่าจะทำอะไร

4. ในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกกิจกรรมหรือเลือกกระทำสิ่งที่จะให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. การประเมินผลการเรียนรู้จะกระทำเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้งมีการประเมินผลในบั้นปลายด้วย

6. หลังจากจบสิ้นกระบวนการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนจะทบทวนกระบวนการที่ได้ดำเนินการมาทั้งหมด เพื่อพิจารณาปรับปรุงการวางแผนการเรียนการสอนในโอกาสต่อไป จากหลักการข้างต้นนี้หมายความว่า การที่ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เนื้อหาครบถ้วน เราจำเป็นต้องเอาแนวความคิดและวิธีการเรียนรู้แบบรู้รอบหรือรู้จริง (Mastery Learning) มาใช้ ในการนี้จะต้องจัดรูปแบบในสิ่งที่จะให้เรียนรู้ในลักษณะที่เป็นหน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) หรือเป็นโมดูล (Module) หนึ่งในการที่จะตีกรอบไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำนั้น จะต้องทำโดยการกำหนดจุดประสงค์ของรายการที่ต้องการให้เรียนรู้ในรูป "จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม" (Performance Objectives)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เท่าที่ทราบกันอยู่ทั่วไปก็คือ จุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เฉพาะ สำหรับจุดประสงค์ทั่วไปนั้นเป็นการกำหนดกว้าง ๆ เกี่ยวกับจุดประสงค์ของวิชาใดวิชาหนึ่ง ส่วนจุดประสงค์เฉพาะเป็นจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชาของสาขาวิชานั้น โดยกำหนดไว้กว้าง ๆ เช่นกัน โดยไม่บ่งชี้ว่าผู้เรียนจะได้ความรู้และทักษะต่าง ๆ มาโดยวิธีใด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นจุดประสงค์เพื่อการเรียนรู้เนื้อหาทักษะและอื่น ๆ ที่ต้องการในแต่ละรายวิชานั้น แต่จุดประสงค์นี้มีลักษณะแตกต่างจากจุดประสงค์เฉพาะคือ

1. มีข้อความที่แสดงพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้เรียน ซึ่งให้เห็นว่าผู้เรียนทำอะไร หรือสร้างผลงานอะไร

2. มีสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องกระทำ โดยทั่วไปสถานการณ์จะมีความหมายถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1. วัสดุอะไรที่จะนำมาใช้เพื่อการกระทำนั้น ๆ

2.2. การกระทำนั้นจะสำเร็จด้วยวิธีใด เช่น การหาข้อมูลจากหนังสือหรือตำราเรียนจากการบรรยายของครูหรือจากการทดลองหรือการทำโครงการ

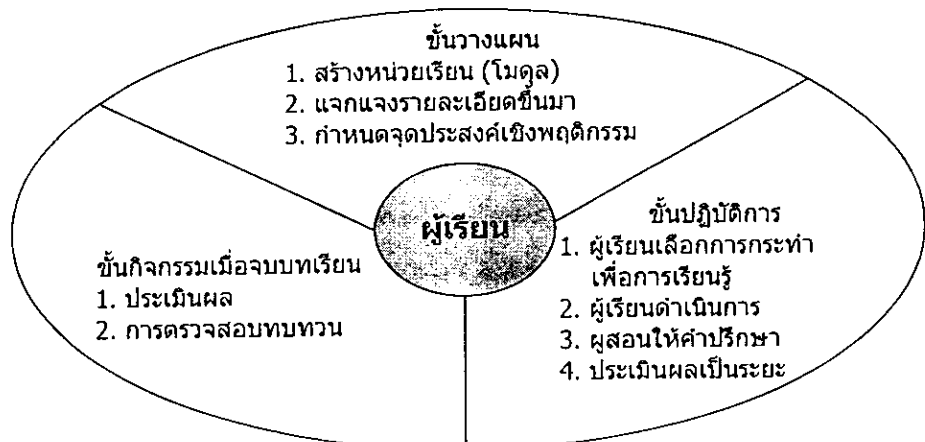
2.3. เวลาที่ควรจะทำจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.4 สถานที่หรือจุดที่จะต้องกระทำการ เช่น ในชั้นเรียน ในโรงพลศึกษา หรือในห้องสมุด ฯลฯ

3. มีเกณฑ์ในการวัดและประเมินระดับของการกระทำ ในการวัดเราถือเอาเกณฑ์อย่างต่ำ (Minimum Criterion) เป็นหลักหรือระดับที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี เช่น การเรียนแบบรู้รอบหรือรู้จริง (Mastery Learning) เกณฑ์อย่างต่ำก็คือเกณฑ์อย่างสูงนั่นเอง

กระบวนการเรียนการสอน จากหลักการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะต้องเริ่มด้วยการสร้าง หน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) หรือ โมดูล (Module) ขึ้นก่อน ต่อจากนั้นให้แจกแจงรายละเอียดของเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เมื่อได้รายละเอียดของเนื้อหาแล้วจึงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมสำหรับการเรียนรู้แต่ละรายการของเนื้อหา และจากนั้นจึงนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้ดำเนินการกระทำด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษา การกระทำเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น อาจเป็นการกระทำด้วยตนเองเพียงลำพัง หรือการกระทำเป็นกลุ่มก็ได้ อย่างไรก็ตามกระบวนการเรียนการสอนแบบนี้มีได้สิ้นสุดหลังจากมีการประเมินผลการกระทำของผู้เรียนแล้ว แต่จะสิ้นสุดลงในเมื่อผู้สอนได้ตรวจสอบดูว่าการเรียนการสอนที่ได้ดำเนินการมานั้นเป็นอย่างไร ดังแสดงในภาพ

ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอน

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544 : 1-3) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า แนวโน้มในการจัดการศึกษาในปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ เปลี่ยนจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง และใช้การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปมักใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ เปลี่ยนเป็นการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนให้มากที่สุด หลักสำคัญในการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง

1. ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Learners' Needs & Interests)
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้ให้มากที่สุด
3. เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง (Constructionism) กล่าวคือให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพจริง (Experiential Learning) สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และสืบค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Inquiry)
4. เป็นการพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวันและสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้ (Metacognition) กล่าวคือวิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดได้อย่างเหมาะสม ไม่เน้นการจดจำเพียงเนื้อหา
5. เน้นการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ซึ่งแต่เดิมครูผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผลการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้อย่างชัดเจน รู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และการประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้แฟ้มสะสมงานเข้าช่วย
6. เน้นความร่วมมือ (Cooperation) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีหนึ่งที่ใช้ก็คือการเรียนรู้แบบร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ
7. เน้นรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปแบบเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยให้ครามีแนวทางในการออกแบบ (Design) กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างผูกพัน จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ทิศนา ข้ามมณี (2542 : 1-17) ได้เสนอแนะแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ดังนี้
 - 7.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ หากผู้เรียน ไม่มีความพร้อมในการรับรู้ แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่พบเสมอ ๆ คือหากผู้เรียนต้องนั่งนานๆไม่เข้าผู้เรียนอาจหลับ หรือคิดไปเรื่องอื่นๆ ได้ การเคลื่อนไหวของร่างกายมีส่วนช่วยให้ประสาทการรับรู้ตื่นตัวพร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนจึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

7.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา

(Intellectual Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา หรือพูดง่าย ๆ ว่าเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด ซึ่งกิจกรรมจะมีลักษณะดังกล่าวได้ก็ต้องมีเรื่องให้ผู้เรียนคิด โดยเรื่องนั้นจะต้องไม่ง่ายและไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน เพราะถ้าง่ายเกินไปผู้เรียนก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิด แต่ถ้ายากเกินไปผู้เรียนก็จะเกิดความท้อที่จะคิด ดังนั้นครูจึงต้องหาประเด็นการคิดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

7.3 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม

(Social Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเอง เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์ที่อาศัยรวมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์โดยทั่วไปจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วยดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

7.4 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์

(Emotional Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนรู้เกิดความหมายต่อตนเอง กิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนนั้น มักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์ และความจริงของผู้เรียน จะต้องเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนโดยตรงหรือใกล้ชิดตัวผู้เรียน

อันที่จริงเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกหรือจิตใจนี้ เป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ แต่มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำด้านอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ กาย สติปัญญา และสังคม เช่น เมื่อครูให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวที่เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกตามมา เช่น

พอใจ ไม่พอใจ เฉย ๆ หรืออาจจะเกิดอารมณ์หงุดหงิด เครียด กังวลก็เป็นไปได้ ในทำนองเดียวกันเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ก็อาจเกิดความรู้สึกทางบวกหรือทางลบก็ได้ เช่นเดียวกัน

กิจกรรมการเรียนรู้ใด ๆ หากสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสม กับวัย วุฒิภาวะและความสนใจของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ทำให้หายความคิดสติปัญญาของผู้เรียนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และหากกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกผู้เรียนโดยตรงก็ยิ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ดังนั้นหากครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีแล้ว ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย

บทบาทของครูกับการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ที่ยืนอยู่หน้าชั้นเรียนตลอดกาลพร้อมกับ " มือซ้ายถือหนังสือมือขวาถือ ชอล์ค ถ้าไม่เขียนตามคำบอกก็ให้ลอกบนกระดาน....." มาเป็น

1. ผู้จัดการ (Manager) เป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรม แบ่งกลุ่ม หรือจับคู่หรือเป็นผู้มอบหมายงาน หน้าที่ความรับผิดชอบแก่นักเรียนทุกคนจัดการให้ทุกคนทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจของตน
2. ผู้ร่วมทำกิจกรรม (An Active Participant) เข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มจริงๆ พร้อมทั้งให้ความคิดเห็น หรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวช่วยนักเรียนขณะทำกิจกรรม
3. ผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ตัวอย่างเช่น คำศัพท์ ไวยากรณ์ การให้ข้อมูล หรือความรู้ในขณะที่นักเรียนต้องการนี้จะช่วยทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
4. ผู้สนับสนุนและแรงเสริม (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม หรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
5. ผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบงานที่นักเรียนผลิตขึ้นมาก่อนที่จะส่งต่อไปให้นักเรียนคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความถูกต้องของคำศัพท์ ไวยากรณ์ การแก้คำผิดอาจจะทำได้ทั้งก่อนกิจกรรมหรือบางกิจกรรมอาจจะแก้ทีหลังได้ แต่ไม่ว่าจะทำกิจกรรม

ได้ก็ตาม จุดประสงค์หลักของการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางคือการทำให้ ช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนแคบลง เพราะการเรียนการสอนเกิดขึ้นทั้งสองด้าน

บทบาทของนักเรียนกับการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีดังนี้

1. เป็นเจ้าของการเรียนรู้
2. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
4. ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาด้วยตนเอง
5. ประเมินผลงานของตนเอง และปรับปรุงตลอดเวลา
6. หาข้อสรุปจากการกระทำกิจกรรมของตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางของการสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และแนวต่างๆ
8. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมกิจกรรมและครู
9. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบและสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน

แนวความคิดของเดมมิง (Deming) University

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2541 : 168 –169) ได้นำเสนอหลักการปฏิบัติการสร้างกลุ่มสร้างคุณภาพจะนำหลักวงล้อของเดมมิง (Deming Cycle) เข้ามาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น ซึ่งหลักวงล้อของเดมมิงจะประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ ที่กลุ่มสร้างคุณภาพจะต้องปฏิบัติคือ

1. การวางแผน (Plan : P)
2. การปฏิบัติ (Do : D)
3. การตรวจสอบ (Check : C)
4. การปรับปรุงแก้ไข (Action : A)

หลักวงล้อเดมมิง เป็นหลักที่เสริมการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพให้มีประสิทธิภาพภายใต้หลักเกณฑ์ที่ว่ากิจกรรมใด ถ้าต้องการให้บรรลุถึงความสำเร็จและความสามารถดำเนินกิจกรรมนั้นให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนบรรลุครบวงจร โดยเริ่มจากการวางแผน (P) ที่ดีปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ (D) ตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย (C) และปรับปรุงแก้ไขงานที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (A)

สำหรับการใช้หลักวงล้อของเดมมิ่ง ในการสร้างกลุ่มสร้างคุณภาพ จะอยู่ในขั้นของการจัดตั้งกลุ่มสร้างคุณภาพแล้วจึงนำหลักวงล้อของเดมมิ่งเข้ามาใช้ในการปฏิบัติกับกลุ่มสร้างคุณภาพ ซึ่งแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการสร้างกลุ่มคุณภาพ ดังนี้

1. ขั้นตอนการจัดกลุ่มสร้างคุณภาพ
2. ขั้นตอนการปฏิบัติในกลุ่มสร้างคุณภาพ

ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มสร้างคุณภาพ กลุ่มสร้างคุณภาพจะเกิดขึ้นได้สิ่งสำคัญ คือ จะต้องมีการสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพด้วยการจัดอบรมปูพื้นฐานความคิดพื้นฐานในหลักการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพ และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการสร้างคุณภาพ ซึ่งให้เห็นถึงคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกลุ่มสร้างคุณภาพ เมื่อพนักงานตลอดจนผู้บริหารเกิดความศรัทธามองเห็นประโยชน์ของกิจกรรมการสร้างคุณภาพแล้วประกาศนโยบายกิจกรรมการสร้างคุณภาพให้ทราบโดยสมัครใจสร้างคำขวัญและสัญลักษณ์ต่างๆ เป็นการกระตุ้นพนักงานให้เกิดความคิดในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะจัดระเบียบกลุ่มสร้างคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ขั้นตอนการปฏิบัติในกลุ่มสร้างคุณภาพ เมื่อจัดตั้งกลุ่มสร้างคุณภาพได้แล้วผู้นำกลุ่มสร้างคุณภาพ และผู้ประสานงานจะต้องแนะนำและสร้างบรรยากาศแห่งความพอใจกลุ่มผู้ปฏิบัติกิจกรรมสร้างคุณภาพด้วยความเต็มใจ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นใช้พลังสมอง พลังกาย พลังใจ ที่จะเข้าปฏิบัติงาน ทั้งนี้เน้นไปยังความสามัคคีเป็นหลัก จากนั้นนำวงล้อของเดมมิ่งเข้าเสริมกับเทคนิคการสร้างคุณภาพ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน การควบคุมคุณภาพจะสำเร็จตามจุดมุ่งหมายถึงคำว่าคุณภาพได้ก็ด้วยความร่วมแรงร่วมใจกันคิดพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้หมดไป ซึ่งหลักการปฏิบัติการวางแผนการสร้างคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ระบุถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการปรับปรุง การระบุถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการปรับปรุงเป็นงานขั้นแรกของการปฏิบัติการสร้างคุณภาพซึ่งทุกคนจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

- 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อดูลักษณะการกระจายของกระบวนการการผลิต หรือดูสาเหตุของสิ่งของที่ต้องการปรับปรุงว่ามีกระจายมากน้อยเพียงใดมีสาเหตุเนื่องจากอะไรเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงสาเหตุการกระจายของผลิตภัณฑ์ในกระบวนการผลิตหรือสาเหตุของสิ่งที่ต้องการปรับปรุงซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้ควรเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะที่อ่านง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติ เช่น ใช้ ตาราง

ตรวจสอบแผนภูมิต่าง ๆ หรือแบบสอบถามในการหาสาเหตุ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วควรที่มีการจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อสะดวกต่อการสร้างแผนภูมิแก้างปลาและ เสนอต่อที่ประชุม

1.3 กำหนดหัวข้อและแสดงสภาพของปัญหา หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วในขั้นตอนนี้จะเป็นการสร้างแผนภูมิต่าง ๆ เช่น แผนภูมิแก้างปลา แผนภูมิพาเรโต แผนภูมิ ความคุ้ม และกราฟ เพื่อให้กำหนดสาเหตุของความบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนแสดงสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับงานที่ทำอยู่ และเมื่อทราบถึงปัญหาต่าง ๆ จากแผนภูมิที่กำหนดแล้วขั้น ต่อไปจะเป็นการระดมความคิดถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อเลือกปัญหาบางจุดขึ้นมาแก้ไขปรับ ปรุงแล้วกำหนดหัวข้อในการแก้ไขปรับปรุง

1.4 กำหนดเป้าหมายที่แน่นอน การตั้งเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญของการทำกิจกรรม การสร้างคุณภาพ ดังนั้นหลังจากกำหนดหัวข้อเลือกปัญหาที่จะปรับปรุงแก้ไขแล้วขั้นต่อไป จะต้องกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงาน ซึ่งการกำหนดเป้าหมายนั้นสมาชิกทุกคนจะต้อง ยอมรับและมีความรู้สึกที่สามารถกระทำกิจกรรมนั้นสำเร็จตามเป้าหมาย

1.5 เลือกวิธีการแก้ไขปรับปรุง เมื่อทราบถึงสาเหตุของปัญหาและกำหนดปัญหาที่ จะปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สาเหตุ ของแต่ละสาเหตุและวิธีการแก้ไขปรับปรุงงานที่เลือกมาปฏิบัติ หากไปเกี่ยวข้องกับหน่วยอื่น หรือกลุ่มอื่นก็แจ้งให้ผู้บริหารดำเนินการสั่งการให้หน่วยงานนั้นร่วมมือแก้ไขประสานงานกันไป อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นการปฏิบัติ หลังจากได้ดำเนินการวางแผนขั้นต่าง ๆ แล้วในขั้นตอนต่อไปนี้จะ เป็นของการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สาเหตุ ของแต่ละสาเหตุและวิธีการแก้ไขปรับปรุงงานที่เลือกมาปฏิบัติจากแผนภูมิต่าง ๆ ซึ่งถ้าเป็น งานที่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาของสาเหตุด้วยกลุ่มเองก็ลงมือปฏิบัติ หากไปเกี่ยวข้องกับ หน่วยงานอื่นหรือกลุ่มอื่น ก็แจ้งให้ผู้บริหารดำเนินการสั่งการให้หน่วยงานนั้นร่วมมือแก้ไข ประสานงานกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขั้นการตรวจสอบ เมื่อทดลองแก้ไขปัญหาในข้อ 2 แล้วในขั้นนี้จะต้องทำการตรวจ ติดตามผลงานที่ปฏิบัติไปด้วยการเปรียบเทียบผลการทำงานก่อนการปฏิบัติงานให้ผลแตกต่าง กันมากน้อยเพียงใด ถ้าได้ผลตามเป้าหมายหรือสูงกว่าเป้าหมายก็นำผลที่ได้จัดทำเป็น มาตรฐานการทำงานเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป แต่ถ้าไม่ได้ผลตามเป้าหมาย หรือต่ำกว่าเป้าหมายให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพขึ้น

4. ขั้นการปรับปรุงแก้ไข ในขั้นนี้เป็นผลจากขั้นการตรวจสอบที่กล่าวมาแล้วในข้อ 3 ที่ว่าถ้าได้ผลตามเป้าหมายหรือสูงกว่าเป้าหมายก็นำผลการปฏิบัติต่าง ๆ มาจัดทำเป็นมาตรฐานงานในการปฏิบัติ เพื่อเสนอรายงานผลงานให้กลุ่มอื่นได้ทราบต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.งานวิจัยในประเทศ

ชนก แสงกล้า (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิพบว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านระบบการบริหารการศึกษา โดยมีประเด็นที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ดีจากความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนคือการดูแลรักษาความสะอาดและตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับ นักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ โรงเรียนจัดครูเข้าสอนได้เหมาะสมตรงกับความต้องการส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบและผูกพันต่อโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและควบคุมตนเอง มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูล และติดตามการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบ ส่วนปัญหาในการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย" 2 ด้านคือ โรงเรียนและสถานศึกษากับด้านระบบการบริหารการศึกษา และมีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" 2 ด้านคือ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา กับด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ประเด็นที่เป็นปัญหาในเรื่องการปฏิบัติของโรงเรียนคือ การจัดหาบุคลากรภายนอกมาช่วยสอน ขาดแหล่งวิทยากรและสถานที่ฝึกงานของนักศึกษา ครูไม่มีความรู้ด้านการทำวิจัย เครื่องมือวัดผลไม่มีการวิเคราะห์ปรับปรุงและไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นใช้ในโรงเรียน

บรม เวชส์สดี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาโรงเรียนตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า

1. การพัฒนาโรงเรียนตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนก ตามขนาดโรงเรียนพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน

2. การพัฒนาโรงเรียนตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ของโรงเรียนที่พัฒนาดีเด่น พบดังนี้

ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ได้จัดทำแผนที่ตั้ง โรงเรียน แผนผังแม่บท แผนการเปิดชั้นเรียน การกำหนดเขตพื้นที่บริการและเน้นความ สะอาดเรียบร้อยสวยงาม โรงเรียนขนาดใหญ่มีศักยภาพในการหาทรัพยากรเพื่อพัฒนาทาง วัตถุ ทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก มีการวางแผน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนในอนาคตโดยจัดทำแผนการศึกษาระยะ 5 ปี และมีการหา รายได้โดยจัดทำผ้าป่าการศึกษาและรับบริจาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีการจัดเก็บ ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โรงเรียนขนาดปานกลางมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างง่าย ๆ โรงเรียนทุก ขนาดส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง นิเทศภายใน ร่วมประชุมสัมมนาศึกษาดูงาน ให้ นักเรียนได้แสดงออกทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีการคัดเลือกบุคลากรดีเด่น พิจารณาความดีความชอบโดยยึดหลักคุณธรรม มีการจัดปฏิทินการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรม รายวิชาให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนพบว่า โรงเรียนทุกขนาดไม่ได้ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แต่จัดทำแผนการเรียนและให้เลือกเรียนวิชาเสรีได้อย่างอิสระ จัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้กระบวนการกลุ่มให้ครูอาจารย์วิเคราะห์ ข้อสอบและพัฒนาเป็นคลังข้อสอบ มีการสำรวจความต้องการและจัดวิชาเลือกเสรีและ กิจกรรมความพร้อมของโรงเรียน จัดหาโปรแกรมด้านการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการ ปฏิบัติงาน พัฒนาคั้งข้อสอบระดับหมวดวิชา

ด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาพบว่า มีการปรับปรุงระบบการบริหารโดยจัดตั้ง กรรมการปฏิรูปโรงเรียน นำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูล สารสนเทศ จัดหาทุน การศึกษาและยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับนักเรียนยากจน สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โดย

เข้าร่วมจัดกิจกรรมของท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนต่อชุมชน เฝ้าระดมหาเงินสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ประจักษ์ บาลทิพย์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามแนวบัญญัติ 10 ประการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ระหว่างโรงเรียนที่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษากับโรงเรียนที่ไม่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษาและเพื่อขอทราบข้อเสนอในการปรับปรุงการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา พบว่า

1. การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามแนวบัญญัติ 10 ประการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนที่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษากับโรงเรียนที่ไม่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนที่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าโรงเรียนที่ไม่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษา

ข้อเสนอแนะ การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามแนวบัญญัติ 10 ประการของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ควรใช้เวลาอยู่ประจำโรงเรียน และอุทิศเวลาให้กับชุมชนด้วย ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปควรออกตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ ควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน จัดให้มีสว่นหย่อมหรือที่พักผ่อนอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ห้องปฏิบัติการสำหรับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ควรให้โรงเรียนจัดซื้อเอง และอบรมครูให้ใช้สื่อเป็น โรงเรียนต้องให้ชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ของท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ควรตั้งกองทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจนและโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์ในโรงเรียน เช่น เรียนทางไกลผ่านดาวเทียม ใช้ห้องสมุด ใช้ห้องประชุม ใช้สนามกีฬา เป็นต้น

ลินจง สุดประเสริฐ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคามพบว่า

1. การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้านและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำคือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบการบริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากร

ทางการศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนตามลำดับ

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำคือ ด้านการปฏิรูประบบการบริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามลำดับ

1.2 โรงเรียนขนาดปานกลาง มีสภาพการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำคือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบการบริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนตามลำดับ

1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำคือ การปฏิรูประบบการบริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนตามลำดับ

2. เปรียบเทียบระดับด้านการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ตามตัวแปรขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

มงคล ไหวว่อง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การดำเนินงานของ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. การกำหนดแผนการปฏิรูปโรงเรียนพบว่า โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เลือกตั้งประธานกรรมการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์โดยโรงเรียน

จัดทำบับร่างเสนอเพื่อขอคำชี้แนะแล้วนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการ ปัญหาสำคัญคือ กรรมการยังไม่เข้าใจภารกิจ กรรมการไม่เข้าร่วมประชุม โรงเรียนบางโรงเรียนไม่จัดทำแผนยุทธศาสตร์ เนื่องจากผู้รับผิดชอบมีงานมากและไม่มีความรู้ในการจัดทำแผน ซึ่งได้แก้ไข ปัญหาโดยการจัดทำเอกสารชี้แจงและนัดหมายการประชุมหลังเวลาราชการ

2. การตรวจสอบความก้าวหน้าพบว่า โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลหรือมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ติดตาม ปัญหาสำคัญคือการดำเนินงานโครงการไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด เนื่องจากงบประมาณได้รับอนุมัติล่าช้า คณะกรรมการไม่มีเวลาเข้าร่วมการปฏิบัติงาน โรงเรียนบางโรงเรียนไม่จัดระบบรายงานผล ซึ่งแก้ไขโดยให้ฝ่ายบริหารติดตาม แล้วให้รายงานจัดทำรายงานผลเมื่อสิ้นภาคเรียนเพื่อเสนอต่อที่ประชุม คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน

3. การกำหนดแนวทางปรับปรุงโรงเรียนพบว่า คณะกรรมการในโรงเรียนได้รับทราบผลการดำเนินงานและร่วมวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์ ให้ข้อเสนอแนะแล้วมอบให้โรงเรียนนำไปปรับปรุงจัดทำแผนงานโครงการ ปัญหาที่พบคือ การวิเคราะห์ที่มีการซ้ำซ้อนบางส่วน ไม่สามารถดำเนินงานได้ เนื่องจากมีทรัพยากรน้อย กรรมการไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม ข้อเสนอแนะไม่เพียงพอซึ่งแก้ไขปัญหาโดยโรงเรียนได้พัฒนาระบบข้อมูล และนำแนวคิดไปกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และโครงการ เพื่อนำไปใช้ต่อไป

4. การรับทราบความก้าวหน้าของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนรายงานผลความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา มีการจัดทำเอกสาร จัดนิทรรศการ บางโรงเรียนมีการจัดทำรายการวิทยุ ใช้การพบปะพูดคุยผ่านนักเรียนเป็นสื่อ ปัญหาสำคัญที่พบ คือรูปแบบการประชาสัมพันธ์ไม่น่าสนใจ ขาดความต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง สาเหตุเนื่องมาจากผู้รับผิดชอบขาดประสบการณ์ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งแก้ไขปัญหาโดยประชาสัมพันธ์โดยผ่านคณะกรรมการ เป็นสื่อตามโอกาส จัดป้ายประกาศ ทำจดหมายข่าว และใช้เสียงตามสาย

5. การให้การสนับสนุนด้านการเงินและเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากองค์กรต่าง ๆ เป็นอย่างดี ส่วนโรงเรียนอื่น ๆ มีการประสานการจัดตั้งมูลนิธิ จัดผ้าป่าการศึกษา รับบริจาค ได้รับการสนับสนุนจากวิทยากรท้องถิ่น และแรงงานเพื่อพัฒนางานอาคารสถานที่ ปัญหาที่สำคัญคือ ขาดแผนงานที่ชัดเจน ครูอาจารย์ได้เสนอความคิดเห็นน้อย เศรษฐกิจชุมชนยากจน ได้แก้ไขปัญหาโดยให้ผู้บริจาคกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เชิญผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียน

จัดกิจกรรมสัณฐานออกแสดงผลงานด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ และปรับเวลา จัดกิจกรรมของโรงเรียนให้ตรงกับวันเวลาที่ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2545) ได้ศึกษาข้อมูลในเชิงลึกด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน นำร่อง 250 โรงเรียน พบว่าครูมีการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลายและมีผลการปฏิบัติงานจริงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถสรุปได้ 5 รูปแบบ จากการรวบรวมและวิเคราะห์ลักษณะกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น พบว่าการจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้กระบวนการสอนของครู และตัวบ่งชี้กระบวนการเรียนของนักเรียนที่ท่านได้ร่วมกับครูต้นแบบส่วนหนึ่งกำหนดขึ้นเป็นลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามหลักการเรียนรู้ คุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าครูผู้สอน โดยเฉพาะระดับมัธยมตอนต้นและปลายซึ่งแต่เดิมนักจะจัดกิจกรรมมุ่งเน้นเนื้อหา ได้เปลี่ยนแปลง มีการนำทฤษฎีการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการสอนใหม่ๆ มาปรับใช้ได้อย่างได้ผล เกิดเป็นคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน เพราะครูมิได้ยึดติดกับเรื่องคะแนนสอบ แต่ครูได้เน้นผลการพัฒนาด้านอื่นๆ จากการสังเกตบันทึกและการประเมินผลงานของนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

Caldwell and Spinks (1998 : unpagged) สรุปยุทธศาสตร์ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ ในการปฏิรูปโรงเรียน จากการศึกษาติดตามผลการปฏิรูปโรงเรียนในประเทศต่างๆ ไว้ดังนี้

1. มีการกำหนดนโยบาย หลักสูตร มาตรฐาน และภารกิจโดยหน่วยงานกลาง
2. มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการลงสู่ระดับโรงเรียน
3. เน้นเป้าหมายการปฏิรูปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนในโรงเรียน
4. โรงเรียนต้องมีบทบาทสำคัญในสังคมแห่งความรู้ มีและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทุกรูปแบบ
5. มีการปฏิรูปโครงสร้างและบทบาทของโรงเรียน ให้มีความสำคัญกับการทำงานร่วมกับสถาบันอื่นๆ ในสังคมมากขึ้น จัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานระดับสากล
6. มีการพัฒนาวิชาชีพครูในแนวใหม่ ให้ครูมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อโลกยุคใหม่
7. บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานร่วมพลังทุกกิจกรรมในวิชาชีพ
8. มีความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ

9. มีการพัฒนาบทบาทและภารกิจของบุคลากรในสถานศึกษา

10. มีการจัดทำแผนระยะยาว 10 ปี และมีการทบทวนแผนการดำเนินการของโรงเรียนเป็นระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง

Cuban (1998 : 453-477) ได้ศึกษางานวิจัยที่เป็นการประเมินการปฏิรูปโรงเรียน ประถมศึกษา สรุปว่าการประเมินส่วนใหญ่ที่นักเรียนใช้เป้าหมายที่คาดหวังในการปฏิรูปโรงเรียนมานิยามเป็นมาตรฐานในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงาน และได้สรุปงานวิจัยหลายฉบับ เช่น งานวิจัยของ Majone เมื่อปี ค.ศ. 1983 งานวิจัยของ Hoff เมื่อปี ค.ศ. 1997 งานวิจัยของ Week เมื่อปี ค.ศ. 1993 ว่ามาตรฐานของการประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนมี 3 มาตรฐาน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านประสิทธิผล (Effectiveness Standard) ความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน วัดจากตัวบ่งชี้ที่สร้างจากเป้าหมายของการปฏิรูป ตัวอย่างบ่งชี้ได้แก่ คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียน อัตราการเรียนต่อในมหาวิทยาลัย อัตราการมีงานทำ

2. มาตรฐานด้านความกว้างขวาง (Popularity Standards) ความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน วัดจากการที่รูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนได้รับการยอมรับ และมีการนำรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนไปใช้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง สำหรับตัวบ่งชี้อาจเป็นจำนวนหรือสัดส่วนครูในโรงเรียนและโรงเรียนที่ยอมรับรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนไปใช้เป็นประโยชน์

3. มาตรฐานด้านความคงที่หรือความไม่แปรเปลี่ยน (Fidelity Standards) ความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน วัดจากระดับความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียน เมื่อเทียบกับรูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ Cuban กล่าวว่าถ้ารูปแบบการปฏิรูปโรงเรียนได้ถูกนำไปดัดแปลง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

Hartwell (1996 : unpagged) เสนอแนะการบริหารจัดการของสถานศึกษาควรเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐเช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมประเภทอื่น ลักษณะการบริหารจัดการที่มีผลทำให้สถานศึกษาสามารถปฏิรูปได้ประสบความสำเร็จในระยะเวลาสั้นมีดังนี้

1. มีการบูรณาการความรู้และองค์การที่เกี่ยวข้องกันเป็นหน่วยรวม
2. มีการควบคุมจากระดับล่างสู่บน
3. มีอัตราผลตอบแทนเพิ่มขึ้นไม่ใช่ลดลง มีการขยายผลความรู้ความคิดใหม่ๆ
4. มีการดำเนินงานเป็นกลุ่ม เริ่มจากระบบหรือหน่วยเล็กๆ ที่ได้ผลดีก่อนขยายผลไปกลุ่มใหญ่
5. ส่งเสริมความหลากหลาย การคิดนอกกรอบซึ่งนำไปสู่ความคิดที่เป็นนวัตกรรม

6. นับถือความผิดพลาดเป็นครู เพราะการพัฒนาเกิดขึ้นจากความพยายามลดความผิดพลาด
7. อย่ายึดเป้าหมายเดียว เพราะระบบที่ซับซ้อนต้องมีวัตถุประสงค์และบทบาทที่หลากหลาย
8. อย่ายึดมั่นในดุลยภาพ การเสียดุลยภาพเป็นประตูเปิดสู่โลกแห่งความเป็นจริง
9. ระบบที่ดีต้องประสานความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดที่เกิดขึ้นได้

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย สรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นจากกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และการจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่สนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นเราจึงต้องมีการปรับหรือปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่ครูและอาจารย์ผู้สอนสามารถทำได้เลย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ได้ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในกรดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับหมวด 1 มาตรา 6 หมวด 3 มาตรา 15-16 หมวด 4 มาตรา 21,22, 24,26,28 และ 30 ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้นำระบบ 5 ส. มาใช้ในการบริหารการจัดการ รวมทั้งระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 มาใช้ประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 เป็นต้นมา